

Razmišljanja o kršćanskom vodstvu

Prema knjizi „U Isusovo ime“ Henrija Nouwena

Ova kateheza razmišlja o nekim napastima koje se mogu pojaviti kod onih koji se na bilo koji način bave kršćanskim vodstvom. No te se napasti ne odnose samo na one koji su tzv. lideri (svećenici, redovnice, animatori, voditelji zbora, ministranata, mladih...), nego su one općenito kušnje koje se javljaju u duhovnom životu svakog pojedinca.

Predavanje je pripremljeno prema knjigama *U Isusovo ime* i *O Kristovoj poniznosti* poznatog kršćanskog pisca Henrija Nouwena. Nouwen je bio profesor pastoralne psihologije, pastoralne teologije i kršćanske duhovnosti na eminentnim sveučilištima (Harvard, Notre Dame, Yale), ali je napustio akademski život i otišao živjeti u malu kršćansku zajednicu *Arka* čije se poslanje odnosi na osobe s posebnim potrebama. Sam će reći da se *odselio od najboljih i najpametnijih, koji žele vladati svijetom, k onima čiji je rječnik bio veoma ograničen i koji su u društvu smatrani marginalnima*.

Prema Nouwenu tri su napasti s kojima se uvijek iznova suočavaju kršćanski voditelji; a to su napast da budemo važni, napast da budemo spektakularni i napast da budemo moćni. Sve tri napasti mogu okrenuti kršćanskog voditelja na putove svijeta koji vode uzdizanju i odvrćaju od temeljnog poslanja kršćanskog voditelja da svijetu objavi Krista.

U dijeljenju svojih razmišljanja o kršćanskom vodstvu autor se služi s dva poznata evanđeoska izvještaja: izvještaju o Isusovim kušnjama u pustinji (Mt 4, 1-11) i o pozivu Petra da bude pastir (Iv 21, 15-19).

I. PRVA NAPAST: *Biti važan*

Prva napast kojom je Đavao kušao Isusa bila je da kamenje pretvori u kruh. To je napast koja je povezana uz kršćanskog vođu i govori mu da treba biti važan, da treba učiniti nešto što je potrebno i zbog čega će ga ljudi hvaliti. Ova napast je opasna jer temelj služenja postaje korist.

Napast da budemo važni teško je odbiti jer se ona obično drži pozitivnom, a ne napašću. Suvremeno društvo nas uvjerava da moramo biti produktivni, uspješni i djelotvorni ljudi. Ukoliko ne donosimo rezultate kao da i ne vrijedimo.

Isus odgovara napasniku: „Ne živi čovjek samo o kruhu, nego o svakoj riječi što izlazi iz Božjih usta.“ Isus ne niječe važnost kruha, ali govori da ima nešto

važnije od njega. Dostignuća, uspjesi i produktivnost darovi su koji mogu biti dani onima čije je srce usmjereno Gospodinu, ali oni nisu cilj kršćanskog vodstva. Veličanstvena poruka koju kao Isusovi sljedbenici moramo prenositi jest da nas Bog ne voli zbog onoga što činimo i postizemo, već zbog toga što nas je stvorio i otkupio u ljubavi. Želju da budemo važni ne treba prezirati, ali ona ne smije biti temelj našeg kršćanskog identiteta.

Evo jednog primjera iz Nouwenovog života. Kada je počeo živjeti s mentalno hendikepiranim osobama shvatio je da sva njegova prijašnja postignuća neće nimalo utjecati na to hoće li ga oni prihvatiti ili ne. Budući da nitko od njih nije znao čitati nisu ih mogle zadiviti njegove mnogobrojne knjige i članci. Pošto nitko od njih nije pohađao školu ništa im nije značilo što je on bio profesor na najboljim svjetskim sveučilištima. Tada je shvatio da im ne može ponuditi nikakva prije stečena znanja i slavu, nego sebe ranjivog i običnog. Morao ih je početi ljubiti, a ne voditi.

ODGOVOR NA PRVU NAPAST: *Ljubiš li me!*

Prije nego što ga je postavio za pastira, Isus je pitao Petra: *Šimune Ivanov, ljubiš li me više nego ovi?* Pitao ga je još jednom: *Ljubiš li me?* I po treći put ga je pitao: *Ljubiš li me?*

Ovo mora biti središnje pitanje u našem služenju jer nam dopušta da istodobno budemo nevažni i istinski samopouzdana. Pitanje ne glasi: Koliko te ljudi shvaćaju ozbiljno, koliko ćeš postići i možeš li predočiti ikakve rezultate? On glasi: Jesi li zaljubljen u Isusa?

Isus zna da je to najvažnije za Petra, ali i za svakog kršćanskog voditelja. Ukoliko ljubav prema Isusu bude središte našeg poslanja želja da budemo važni i uspješni postupno će nestati, a jedino što ćemo željeti bit će da kažemo svojoj braći i sestrama: *Voljeni ste nemate razloga za strah.*

DISCIPLINA: *kontemplativna molitva*

Sada se možemo zapitati kako učiniti da u našem duhovnom životu ne vlada napast da budemo važni? Odgovor je možda i previše jednostavan. Disciplinom molitve. Ako se kršćanski vođa budućnosti na nešto mora usredotočiti, onda je to boravak u prisutnosti Onoga koji nas uvijek nanovo pita: *Ljubiš li me?* Kontemplativna molitva će nam pomoći da ne jurimo bezglavo u rješavanju gorućih problema i ne otuđimo se od vlastitog i Božjeg srca. Prije svake naše izgovorene riječi, svakog savjeta i svake strategije morao bi stajati naš intimni odnos s Bogom.

Obrađivanje problema, unutar naših župa i zajednica, bez čvrste podloge dubokoga osobnoga odnosa s Bogom dovodi do podijeljenosti i nerazumijevanja. Ali kad smo sigurno ukorijenjeni u Bogu moći ćemo biti popustljivi, a da ne budemo relativisti; uvjereni, a da ne budemo kruti; spremni suprotstaviti se, a da nismo uvredljivi; blagi i spremni oprostiti, a da nismo mekani; i istinski svjedoci, a da ne manipuliramo.

II. DRUGA NAPAST: *Biti spektakularan*

Druga napast s kojom se Isus suočio, a s kojom se i kršćanski voditelj suočava, jest napast da budemo spektakularni. *Đavao povede Isusa u Sveti grad, postavi ga na vrh Hrama i reče mu: Ako si Sin Božji, baci se dolje! Ta pisano je: Anđelima će svojim zapovjediti za tebe i na rukama će te nositi da se gdje nogom ne spotakneš o kamen.*

Isus je odbio ovu napast da bude spektakularan. On nije došao hodati po žeravici, gutati vatru ili stavljati glavu u lavlje ralje kako bi dokazao da ime nešto vrijedno za reći.

Napast da činimo nešto spektakularno nije se smanjila od Isusovih dana. Uvjereni smo da su naše grupe mladih isplate održavati ako ima mnogo onih koji žele sudjelovati. Ljuti smo kada se o nekom našem susretu, na kojem se okupio veliki broj mladih, ne piše u novinama i ne prikazuju reportaže na televiziji. Kao da smo tužni što nismo dio velikog spektakla koji se svakodnevno odigrava u medijima.

Čini se da je naša kultura previše određena statistikom. Lako je povjerovati kako je broj ljudi koji slušaju, gledaju ili posjećuju neki događaj mjera kvalitete onoga što se događa. Nije lako postupati drugačije jer statistike upravljaju našim društvom.

Teško nam je povjerovati da je Bog u naš svijet došao na nespektakularan način u obličju sluge, da je ušao u Jeruzalem na magarčiću, i da je ubijen kao običan kriminalac. A još je teže povjerovati da je nekoliko nekih ribara nosilo svijetu Božju radosnu vijest.

ODGOVOR NA DRUGU NAPAST: *Pasi ovce moje!*

Kako prevladati ovu sveprisutnu napast za spektakularnošću. Važno je shvatiti da naša glad za spektakularnim kao i naša želja da budemo važni uvelike ima veze s traženjem vlastite osobnosti. Biti osoba i biti viđen, hvaljen, voljen i prihvaćen, za mnoge je gotovo jedno te isto. Često se pitamo: tko sam ja ako

mi nitko ne posvećuje pozornost, ako mi ne kaže hvala ili ne prepoznae moj rad? Što smo nesigurniji, sumnjičaviji, osamljeniji, to je veća naša potreba za popularnošću i pohvalama. Na žalost, ta je glad nezasitna. Što više pohvala dobivamo, to ih više želimo. Glad za ljudskim prihvaćanjem je poput bačve bez dna. Nikad se ne može napuniti.

Napast spektakularizma prevladava se iskustvom da nas Bog bezuvjetno prihvaća kao svoju ljubljenu djecu tako potpuno i bezuvjetno da nas ta spoznaja oslobađa od naše silne želje da nas vide, hvale, da nam se dive, i onda smo slobodni za Krista koji nas vodi na put služenja.

Drugi način kako da prevladamo napast spektakularizma jest prihvaćanje istine da kao kršćanski voditelji nismo individualci koji vode neki svoj privatni „biznis“, nego smo dio zajednice. Voditelj nikada ne smije postati osobni junak koji sam spašava i pomaže.

Nakon što je tri puta pitao Petra: „Ljubiš li me?“ Isus mu govori: „Pasi ovce moje!“ Ova uloga pastira uvijek je povezana uz zajedništvo. Isus šalje dvanaestoricu da idu dva po dva. Mi uporno zaboravljamo da Radosnu vijest ne možemo donijeti sami. Pozvani smo naviještati evanđelje zajedno, kao zajednica. Vjerujem da ste i sami u svom živu osjetili kako je teško biti vjeran Isusu kad si sam. Potrebna su nam braća i sestre da zajedno molimo, razgovaramo o duhovnom zadatku koji se bliži i da potiču čistoću našeg uma, srca i tijela.

Primjer: Nouwen govori kako je nekada sva predavanja držao sam, ali kako je od ulaska u zajednicu Arka uvijek na svoja putovanja poveo nekoga koga je zajednica izabrala. Tako govori o jednom primjeru kada je držao duhovni nagovor za svećenike s njim je bio član zajednice Bill. Kada je završio predavanje i kada su ga svećenici nagradili velikim pljeskom, Bill je šapnuo Nouwenu da bi on želio nešto reći. Nouwenova prva reakcija je bila bojazan da će sada Bill početi blebetati gluposti i sve pokvariti. No, ipak je dopustio da se Bill obrati svećenicima. Bill je radosno uzeo mikrofon i uz sve poteškoće koje ima s govorom rekao: *Prošli put, kad je išao u Boston, Henry je sa sobom poveo Johna. Ovoga puta želio je da ja pođem s njim i veoma mi je drago što sam ovdje s vama. Puno vam hvala!* To je bilo sve. Svi su ustali i od srca mu zapljeskali. Ovaj Billov kratki govor učinio je da se atmosfera opusti i da na zajedničkoj zakusci svi budu jednostavniji i bliži jedni drugima.

DISCIPLINA: *Ispovijed i oprost*

Nakon svega što smo čuli suočavamo se s pitanjem kakva je duhovna disciplina potrebna kako bismo mogli odoljeti kušnji osobnog junaštva,

odnosno kušnji spektakularizma. Nouwen predlaže ispovijed i oprost. Baš kao što kršćanski vođe moraju biti molitelji, moraju biti osobe spremne priznati svoje slabosti i tražiti oprost od onih kojima služe. Ispovijed i oprost su konkretni način na koje volim jedni druge.

Svatko može upasti u napast da bude važan i spektakularan, ali bitno je uvidjeti pogrešku, priznati je i od nje nešto naučiti.

Ispovijed i duhovni razgovor (važno je da kršćanski voditelj ima svog duhovnika) može biti sigurno mjesto na koje se kršćanski voditelj uvijek može skloniti. Jer takvim osobama potrebno je mjesto na kojem mogu podijeliti svoju duboku bol s ljudima koji ne trebaju njih, već koji ih mogu uvesti dublje u otajstvo Božje ljubavi.

Primjer: Ova disciplina može se nekima učiniti pomalo otrcanom i zastarjelom. No svatko tko je doživio iskustvo vezano uz zajednice poput liječenih narkomana i alkoholičara vidio je ozdraviteljsku moć ovih disciplina. Postali su svjesni Božje ozdravljujuće prisutnosti u zajednici ljudi koji priznaju svoju slabost, koji se usuđuju potražiti iscjeljenje.

III. NAPAST: Biti moćan

Treća i najzavodljivija napast kojoj je Isus bio izložen je napast moći. Đavao mu je pokazao sva kraljevstva svijeta i njihovu slavu i rekao mu: *Sve ću ti to dati ako mi se ničice pokloniš.*

Kada se malo okrenemo oko sebe i promotrimo društvo u kojem živimo onda ćemo brzo primijetiti kako je ona prepuna ljudi koji besramno traže moć (primjer izbora; dojučerašnji „prijatelji“ postaju ljuti protivnici). Opće prihvaćeno uvjerenje u našem društvu jest da je moć dobra i da oni koji je posjeduju mogu tražiti još više. Čini nam se gotovo nemogućim da što dobro može doći iz nemoći.

Moć je način da se dobije osjećaj sigurnosti i kontrole i ojača iluzija da je život u našim rukama i da s njim možemo raspolagati. Stoga je donekle razumljivo da na osobnom, nacionalnom i internacionalnom planu prevladava igra moći. Stoga nas ne treba čuditi sve veća utrka u naoružanju (svi žele biti moćni). No, što više imamo oružja koje nas kao brani, to smo zapravo neslobodniji. Tako naš svijet ostaje sputan vlastitim mišićima. On izgleda, a i ponaša se, kao *bodybuilder* koji je razvio svoje mišiće do te mjere da se više ne može kretati.

Što moć čini tako neodoljivom? Možda moć nudi laganu zamjenu za tešku zadaću ljubavi. Čini se da je lakše biti Bog, nego voljeti Boga, kontrolirati ljude, nego ih voljeti, biti gospodarom života, nego voljeti život.

Okruženi s toliko mnogo moći, vrlo teško možemo izbjeći predavanje napasti da tražimo moć kao i svi drugi. No tajna naše službe jest da smo pozvani služiti se ne našom moći, nego našom bespomoćnošću. Upravo je bespomoćnost ono po čemu se možemo solidarizirati s drugim ljudima, biti u zajedništvu sa slabima i tako otkriti Božje milosrđe koje ozdravlja, vodi i hrabri.

Kao sljedbenici Kristovi, u svijet smo poslani goli, ranjivi i slabi te tako možemo doći do drugih ljudi u njihovoj boli i patnji i otkriti im snagu Božje ljubavi te ih ojačati snagom Duha Božjeg.

Samo onda kada sve u našem služenju ima izvor i cilj u Bogu, možemo biti slobodni od žudnje za moći i nastaviti služiti svojoj braći, ne radi nas, nego radi njih.

ODGOVOR NA TREĆU NAPAST: *Drugi će te voditi*

Nakon što je tri puta pitao Petra „Ljubiš li me“ i nakon što mu je dao zadaću pastira, Isus mu dalje govori: *Zaista, zaista kažem ti: dok si bio mlađi, sam si se opasivao i hodio kamo si htio; ali kad ostariš, raširit ćeš ruke i drugi će te opasivati i voditi kamo nećeš.*

Ove Isusove riječi su oprečne s ovim svijetom. Svijet kaže: *Kao mlad ovisiš o drugima i ne možeš ići kamo želiš, ali kad ostariš, moći ćeš donositi vlastite odluke, ići kamo želiš i kontrolirati svoju sudbinu.* Isus se ne slaže s ovakvim stavom, on zrelost vidi drugačije. Ona je sposobnost i spremnost da dopustimo da nas vode kamo ne bismo željeli ići. Put kršćanskog vođe nije put uspinjanja, u koji je naš svijet toliko uložio već put prema dolje koji završava križem.

Ovdje smo dotakli najvažniju značajku kršćanskog vodstva budućnosti. Ono nije vodstvo moći i kontrole, već vodstvo poniznosti koje ne posjeduje moć i u kojem očituje Sluga Jahvin, Isus iz Nazareta.

Ako postoji ikakva nada za Crkvu budućnosti, bit će to nada za siromašnu Crkvu čiji vođe pristaju biti vođeni.

Pripremio: Domagoj Matošević